

Novi ukaz, da imamo poročati tudi o stavljenih kozah, nam odgrinja šestokrat neprijetno podobo. Listka o stavljenji kôz nihče nima, o uspehu sam povedati ne ve, treba je torej novemu učenčku odvihati rokava notri do ramen, da se je mogoče prepričati o uspehu. Tu pa zagledaš pogosto roko do ramen pokrito z davno zastarelo zemeljsko skorjo, da nehote odmakneš oči.

Prilika, da navajaš otroke k snagi, ponuja se ti vsak trenutek, osobito v začetku šolskega leta, vsak dan o pričetku pouka, pa tudi toliko berilnih sestavkov ti ponuja priložnost, da pač nisi v zadregi, kako bi otroke privajal k umivanji in k snažnosti sploh.

Vsacega zanikrneža pa, ki se ne zmeni za naročilo učiteljevo, kaže kar naravnost k vodnjaku poslati, to pa po uku, da ne zamuja šolskega časa. Redno pa naj se tak nemarnež na to tudi izkaže, kako se je umil. Ako je videti pomanjkljivost — pa še k vodnjaku! Tako je ravnati dosledno v letnem kakor v zimskem časi, in — obrnilo se bode gotovo na bolje.

Dokazovati je treba šolske mladini in odraslim, kjer je le prilika, da se ravno z mrzlim umivanjem krepimo in utrjujemo, da se tem načinom ravno najložje prehlajenju izogibljemo. Nasprotno pa se prehladu ubraniti ne moremo, ako si s toplo vodo mehkužimo telo in duha.

Snago in zdravje varujemo si pa še največ s kopanjem v hladnej vodi, in pri tem je prevažno že kopanje malega deteta.

(Konec prih.)

Črnagoj.

Naši dopisi.

Iz Ribnice. (Konferencija.) Okrajna učiteljska skupščina v Ribnici za slovenske in utrakvistiške šole pol. okraja kočevskega se je vršila letos dne 26. rožnika. Došlo je učiteljstvo polnoštevilno (25). Novi gospod šolski nadzornik se predstavi skupščini in ji zatrjuje, da hoče vse svoje moči posvetiti šolskemu napredku in izboljšanju gmotnega stanja učiteljskega osebja; prosi pa učiteljstvo podpore v izvrševanju težkega posla. Le po znanem gestu: „Z združenimi močmi“ se bo dalo mnogo doseči! Ta program gospoda nadzornika Jeršinovica je učiteljstvo z vidnim zaupanjem in glasno pritrditvijo na znanje vzelo. Po otvorjenju skupščine imenuje gospod nadzornik svojim namestnikom g. nadučitelja Š. Tomšiča iz Ribnice, a zapisnikarjem sta bila izvoljena gosp. učitelj M. Poklukar iz Ribnice in gđc. učiteljica P. Götzl iz Velikih Lašič.

Poročilo o opazkah pri nadziranju šol je pokazalo, da je naš okraj poverjen večim rokam skušenega strokovnjaka. V šolskem okraju je 12 slovenskih, 2 utrakvistiški in 1 šola za silo; dve šoli imate poleg nemškega tudi slovenski oddelek. Na vseh šolah v okraju službuje 25 učiteljskih moči, tri službe pa so izpraznjene. Napredek je bil na nekaterih šolah in v nekaterih razredih prav dovoljen, v drugih se je vzelo premalo tvarine, kar pa ni zakrivilo toliko učiteljstvo, kakor huda in dolgotrajna zima, katera je na nekaterih šolah obisk trajno onemogočila.

Slovensko brati je treba počasi in glasno s primernim povdarkom in ne mehanično, da se razume, kar se bere. V slovnici se imajo glavne reči temeljito obravnati.

Vadijo naj se učenci govoriti i v dvojini, ker jim le ta sicer mnogo preglavice dela. Spisuje naj se po učnem načrtu; osobito je vaditi pisma, denarna in navadna. Prepisovanje ne zadostuje! Vsak mesec je pisati in klasifikovati vsaj jedno šolsko nalogo; vse naloge naj so datovane. Spisovnice za nižjo stopinjo naj bodo široko, za srednjo ozko, a za višjo prosto linirane. Za nemški pouk velja isto, kar se je reklo o slovenskem; vendar ni mučiti učencev s suhimi pravili, tem pridneje je vezhati jih v govorjenju. Lepopisje zahteva pazno nadzorstvo, drugače se ne piše od črte do črte in pisava izgubi vsako vrednost. Genetsko je jemati posamezne črke, a tako vezati vzeto tvarino z novo, da se doseže potrebna ponovitev. Pokončna pisava je malokje! Računstvo je najtežji predmet; bil je na tem polji tudi vseh najmanj dovoljen. Računska tvarina naj se času primerno razdeli in z vso resnostjo obravnava na podlagi nove mere, z uteži in malo tehtnico, katere si oskrbi vsaka šola. Mesečne šolske naloge za red se pričnejo že v 2. razredu. V zemljepisu naj se poučuje vedno v zvezi z zemljevidom; v 3. razredu se ima Kranjsko, v 4. pa Avstrija korenito obdelati. Dobro je izdelovanje zemljevidov — zlasti domovine. Zgodovina je na nekaterih šolah zaostala vsled hude zime, skrbeti je, da se do sklepa šolskega leta vzamejo vsaj najvažnejši momenti iz avstrijske povestnice. Podobe Babenberžanov in avstrijskih vladarjev je učencem pokazati, kranjski in avstrijski grb pa razložiti; kjer teh ni, treba jih je omisliti. Podoba „Grad Habsburgski“ pri založniku V. Neubert-u v Smihovu pri Pragi, cena 1 gld. se priporoča kot okras šolske sobe. Prirodopisje se razlagaj na podlagi nazornega uka, drugače je pouk dolgočasen, torej brezvspešen.

Risalo se je premalo! Na višji stopinji je vpeljati risanke brez stigem. Znana posodja in orodja so kaj prikladna tvarina za risanje; dobri vzorci so v Grandauer, Eichler in Kopsičevih predlogah, poslednji ima dosti vzorcev za ženska ročna dela. Iz telovadbe je dečke klasifikovati. Dasi ni posebnih telovadišč ne telovadnega orodja, vendar ni telovadbe kar opustiti; primeren prostorček bi se pač dobil, ako ne, naj telovadijo učenci v šoli, to poživlja pouk. Petje, cerkveno in posvetno, se je pohvalno gojilo; pri šolskih mašah naj šolska mladina sama poje. Cesarska pesem se poj po pravi nepopačeni melodiji; rabijo naj se normalne glasovne vilice. Pri ženskih ročnih delih naj se posebno ozira na prekorno šivanje. Kinetistvo se v posebnih urah ni poučevalo. Nekaj šolskih vrtov je precej zanemarjenih. Ukaz deželnega šolskega sveta, ki ureja vrtno razmere, bode gotovo uplaval, da se učiteljstvo dogovori o tem s krajnim šolskim svetom in se z večjim veseljem loti vrtnarstva. Remuneracijo za kmetijski pouk je le dobiti, če se kmetijstvo uči v posebnih urah in se šolski vrsti tako obdelujejo, kakor veli dotični ukaz.

Nekatere šole imajo prepicljive knjižnice, zato naj gg. voditelji gledajo, da se postavi v ta namen saj 10 gld. v proračun. Potem naj se šole naroče na „Vrtec“, „družbo sv. Mohora“, a iz prebitka naj se kupujejo druge knjige. Knjižnice naj bodo učiteljske, šolske in kmetijske, iz zadnje naj bero tudi odrasenci.

Potrebnih učil nimajo vse šole. V to potrebne svote je staviti krajnim šolskim svetom v proračun; če bi kak krajni šolski svet ne hotel tega privoliti, bode c. kr. okr. šolski svet to svoto v proračun del. Šolski obisk je na nekaterih šolah prav slab, ker dotični krajni šolski sveti ali nič zato ne skrbe, ali pa ne postopajo postavno. Treba je iste pončiti! Pripomniti je, da noben otrok ne sme izostati med šolskim letom, če tudi je izpolnil 12. leto. Postava tirja 6letno šolsko dolžnost in, da otrok mora vednostno šolskim smotrom zadostiti. Nedostatki v uradnih spisih so se že o priliki nadzoroivanja voditeljem prijavili, vendar je opomnil g. nadzornik, da naj se v prihodnje vpeljejo povsod nove tiskovine. Vsak učitelj imej ročni zapisnik, tu sem naj se vestno bilježijo ustmeni in pismeni uspehi, od tu se spisujejo v glavni zapisnik. Sedaj g. nadzornik prebere in razjasni dospelu ukaze. O točki: „Kako postopaj učiteljstvo, da si pridobi vsestransko spoštovanje“ poročajo gg. Fr. Jaklič, A. Cvar in gđc. J. Arko. Prva dva sta si izbrala idealno stran ter nam slikala uzornega učitelja v šoli in zunaj šole, a gđc. J. Arko postavila se je na jedino pravo stalo ter nam kazala učitelja s potrebnimi lastnostmi, pa

opomnila tudi njegov materijelni položaj in prišla do trditve: „Če bi imelo učiteljstvo minimalno plačo 800 gld., bi bila današnja točka odpala, ali sploh še na dnevni red ne bi bila prišla“, kajti: „Le petica da ime sloveče“ in: „Človek toliko velja, kar plača“. To so bile radikalne misli in gospica žela je burno odobravanje. O referatih se je vnela živahna razprava, katera se je končala s tem, da se je po predlogu gospoda prvosednika izrekla zahvala vsem trem poročevalcem.

V tem nam dospje žalostna vest, da je v beli Ljubljani preminul starosta slovenskega učiteljstva g. ravnatelj A. Praprotnik. G. prvomestnik se spominja s toplimi besedami pokojnika ter omeni ob jednom nemilostno roko blede smrti, ki nam je letos v tem okraju pobrala zapored tri krepke učitelje gg. J. Pavčiča, Fr. Severa in mladeniškega F. Koželja. Prosi torej učiteljstvo, da naj se vznak sožalja dvigne s sedežev, Praprotnikovim pa naj konferenca odpošlje kondoljujočo brzojavko. Nemo se odzove učiteljstvo temu vabilu in tužen utis, kateri je učinil ta nenavadni prizor, ostal je viden do svršetka konference. Poročilo knjižničnega odbora nam je dokazalo, da se mnogo in pridno bere. Dohodkov je imela knjižnica 175-59 gld., stroškov pa 90-27 gld., prebitka je torej 85-32 gld. Pregledovalcem računov se izvolijo g. J. Mandeljc in gdč. M. Bernot. Nadalje se je sklenilo, da pristopi okr. knjižnica k muzejskem društvu, kupi njegova prejšnja letnika ter si naroči pedagoške klasike in vse po pedagoškem društvu v Krškem izdane knjige. Izmed učnih knjig ostanejo i v bodoče vse v rabi, le v ponavljajno šolo se uvede 4. berilo. V knjižnični odbor se izvolijo gg. Š. Tomšič, J. Čop, M. Poklukar in gdč. A. Kaiser, v stalni odbor pa gg. J. Mandeljc, M. Verbič in gdč. M. Bernot. S primernim nagovorom in trikratnimi živio-klici cesarju zatvori g. nadzornik konferenco, učiteljstvo odpoje ljudsko himno in g. namestnik Š. Tomšič se zahvali g. nadzorniku v imenu učiteljstva na nepristranskem in taktinem vodstvu konference. Oficijelni del skupščine je bil s tem izvršen in podali smo se, kakor se je od mnogih govornikov zatrjevalo po večletnem prestanku letos zopet in corpore h kosilu v dvorano gosp. hotelirja A. Arkota, kamor se je zbralo znano ribniško tamburaško društvo, katero nam je udarjalo slovanske skladbe ob slovanska godala v splošno zadovoljnost. Med obedom nabralo se je 16-5 gld. v podporo za napravo spominka zamrsemu kolegu g. F. Severu in potem se je razšlo učiteljstvo v veselo prepričanju, da se i tukaj da složno živeti ter s sladko nado, da v kratkem dobi tudi naš okraj svoje okrajno učiteljsko društvo.

Mih. Poklukar.

IZ LOGAŠKEGA OKRAJA. Pri letošnji okrajni učiteljski konferenciji v Gorenjem Logatci, dne 17. malega srpana t. l., katero je počastil s svojo navzočnostjo tudi g. okrajni glavar Dell Cott z g. okrajnim komisarjem Župnikom, smo iz nadzornikovega poročila g. Thume — njegov namestnik je bil g. Repič — povzeli, da je z našim šolstvom v občde zadovoljen, da je v okrajih že sedem šolskih delarn in pa osemnajst šolskih vrtov, oziroma šolskih drevesnic.

„O podrobnem načrtu iz računstva za ljudske šole“ in „najnovejših pojavih na pedagoškim polju“ je poročal g. Šega jako zanimivo in osobito o drugi točki primerno oslono in popoprano.

Pri poučevanju o računstvu se bomo tudi v prihodnje ravnali strogo po učnih načrtih, a glede pojavov na pedagoškim polju bi bilo pa umestno in koristno, da bi se o tej točki nadaljevalo.

Da je g. Lehan s svojim izbornim predavanjem „o pravopisji na ljudskih šolah“ pravo struno ubral, je svedočilo splošno zanimanje in glasna pohvala.

Ker bo obširno poročilo objavljeno v jednom šolskih listov, naj omenim le toliko, da smo se razen točke „o pridevnikih, ki se vežejo s samostalnikom v jedno lastno ime“, z gosp. poročevalcem skoro popolnoma strinjali; le tu so se mnenja nekoliko križala, a merodajna pa je in ostane za nas le v šolah vpeljana slovnica.

Glede učnih knjig ostane razen najnovejših računnic vse pri starem.

V stalni odbor so bili voljeni gg. nadučitelji: Dermelj, Repič, Kernc, Leban in Bénédek.

Sprejel se je samostalni navšet g. Bénédeka: Slavni c. kr. okrajni šolski svet naj blagovoli krajnim šolskim svetom priporočiti, da oskrbe vsem šolam potrebne strelovođe, brez kojega naj bi ne bilo nobeno šolsko poslopje v okraji.

Po izvršenem vspredu je bil na mesto pokojnega Ribnikarja zastopnikom v okrajni šolski svet izbran z veliko večino glasov g. nadučitelj Likar.

Zadnja neoficijelna točka „skupni obed“ se je pa izvršila v splošno zadovoljnost s prijateljskimi pogovori, običajnimi napitnicami, petjem in v srce segajočo — pridigo na Riharjevem vrtu.

—k.

Iz Begunj nad Cerkljico. Naša šola je dobila novega dobrotnika. Že dve leti zaporedoma naročuje tukajšnji rojak, velecenjeni g. Jakob Hren, bivši državni poslanec in deželnega nadsodišča svetovalec (Oberlandesgerichtsrath) v pokoju, knjige družbe sv. Mohorja za našo šolo. Ko sem ga letos zopet pismeno zahvalil na tej dobroti, poslal mi je iz Gradca pismo, ki je vredno, da ga tu priobčim. Nadejam se, da mi visoki gospod tega ne zameri, zakaj rad bi svoje gg. tovariše prepričal, da še je odličnih mož, ki spoštujejo naš stan. A z druge strani bi rad g. Hrena pokazal slovenskemu svetu kot vrlega rodoljuba in mladinojuba, ki niti v povsem neoškem mestu ni pozabil svoje slovenske domovine in slovenskih rojakov svojih! Kar nič me ni sram povedati, da me je pismo ganilo do solz. Slove pa takó:

Čestiti g. nadučitelj! Za Vaš prijazni dopis in v istem mi izražena voščila za novo leto izrekam Vam toplo zahvalo, ter čestitkam Vašim se odzivajoč, javljam srčno željo, da bi delovanje Vaše v težkem pa blagonosnem poklicu imelo toliko uspeha, kakor ga Vaše neumorno prizadevanje za šolstvo zasluži. *Saj je ljudska šola prva in prava podlaga vesolnej omiki in ravno tako gnotnemu kakor duševnemu napredku; zato slava in heala učiteljstvu, če vestno izpolnjuje trudapolno nalogo svojo.*

Sv. Mohorja družbinske knjige sem namenil bil begunjski šoli že od l. 1885 počeni, in to sem bil tudi družbeninu upravnistvu naznanil. Ko sem pa vsled Vašega lanskega dopisa tam povprašal zaradi knjig, zvedel sem še le, da se knjige niso pošiljale v Begunje, nego se drugod razdelile, kar zeló obžalujem.

Če se ne motim, je sicer ondešnja šola sama za-se stalni ud družbe sv. Mohorja (dá, to je res! opomb. dopis.); pa to nič ne dene, če ima tudi po več iztisov istih knjig.

Ko svojo majhno knjižnico uredim, poslal bom več knjig za šolo svoje rojstne vasice, kjer sem prebil prvi rajski čas zlate, brezskrbne mladosti, in na katero se mnogokrat drhtečim sreem, in dasiravno siv starček, sè solznimi očmi spominjam!

Bodem li še kedaj gledal Slivnico, Veliko Stražišče in druge sosednje gorice, ki so bile priče srečnih mojih otroških let? — Bog ve! — Vse mine.

Sprejmite ob tej priliki izraz mojega poštovanja in istinite moje udanosti!

V Gradcu, 3. prosinca 1895.

Jakob Hren.

Ne vem svojega dopisa bolje skončati kakor s srčno željo, da bi milost božja ohranila mladinomilega našega dobrotnika in šolskega prijatelja do skrajne meje človeškega življenja!

Janko Leban.

Vestnik.

Osohne vesti. G. Josip Turk, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem, je imenovan nadučiteljem v Dol. Logatci. G. Franc Galé, III. učitelj v Šiški, je dobil II. mesto in gđ. Franja Wrus, učiteljica pri D. M. v Polji, pa III. mesto v Šiški.

Duhovne vaje za učiteljice se prično v nedeljo dne 1. kimovca ob 6. uri zvečer ter končajo v četrtek zjutraj dne 5. kimovca. Udeleženske naj se oglasé pravočasno pri